

Věc C-398/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

29. června 2023

Předkládající soud:

Sofijski gradski sad (Bulharsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

29. června 2023

Obžalovaný v řízení:

PT

Předmět původního řízení

Trestní řízení s obžalobou 41 osob pro trestný čin řízení organizované zločinecké skupiny založené za účelem šíření drog a účasti na této skupině.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad článků 4 a 5 rámcového rozhodnutí 2004/757, článku 4 rámcového rozhodnutí 2008/841, článku 6 směrnice 2012/13 a článků 20, 47, 48 a 52 Listiny základních práv Evropské unie

Předběžné otázky

Je vnitrostátní zákon, podle kterého je pro schválení dohody ukončující trestní řízení proti obžalovanému zapotřebí souhlas spoluobžalovaných a jejich obhájců, pokud se řízení nachází ve fázi řízení před soudem, zatímco pokud je řízení v přípravné fázi, pak takový souhlas zapotřebí není, slučitelný s čl. 4 odst. 1 a článkem 5 rámcového rozhodnutí 2004/757 a článkem 4 rámcového rozhodnutí 2008/841 ve spojení s článkem 20 Listiny?

Je vnitrostátní zákon, který omezuje možnost obžalovaného nechat přezkoumat obsah jím uzavřené dohody (kterou se mu ukládá mírnější trest) soudem, přičemž

toto omezení spočívá v nezbytnosti získat souhlas spoluobžalovaných, slučitelný s čl. 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2004/757 ve spojení s čl. 48 odst. 2 a čl. 52 odst. 1 Listiny?

Je vnitrostátní zákon, který toto omezení stanoví rovněž jako důsledek skutečnosti, že obžalovanému byly poskytnuty podrobné informace o obvinění, slučitelný s čl. 6 odst. 3 ve spojení s odstavcem 1 směrnice 2012/13 a ve spojení s čl. 47 odst. 1 a čl. 52 odst. 1 Listiny?

Předpisy unijního práva a judikatura

Smlouva o Evropské unii

Listina základních práv Evropské unie

Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami (Úř. věst. 2004, L 335, s. 8)

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti (Úř. věst. 2008, L 300, s. 42)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. 2012, L 142, s. 1)

Rozsudek ze dne 6. června 2023, O. G. (Evropský zatýkací rozkaz vydaný na státního příslušníka třetí země) (C-700/21, EU:C:2023:444)

Rozsudek ze dne 13. června 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489)

Vnitrostátní právní předpisy

Vnitrostátní procesní zákonná úprava – nakazatelno-procesualen kodeks (trestní řád) (dále jen „NPK“) – článek 381 (dohoda mezi státním zastupitelstvím a obhájcem obviněného/ho uzavřená v přípravné fázi řízení za účelem ukončení věci), článek 382 (soudní schválení dohody uzavřené v přípravné fázi řízení), článek 384 (soudní schválení dohody o ukončení věci uzavřené mezi státním zastupitelstvím a obhájcem obžalovaného/ho v řízení před soudem), článek 383 (rovnocennost účinků schválené dohody a účinků rozsudku), čl. 118 odst. 1 bod 1 (výslech obviněného/obžalovaného, jehož řízení bylo ukončeno dohodou/pravomocným rozsudkem, jako svědka), čl. 120 odst. 1 druhá odrážka NPK (povinnosti svědka).

K terminologii pro účely žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

„Obviněný“ je osoba, které byl v přípravné fázi řízení výslovným právním aktem (rozhodnutí o přibrání jako obviněného) sdělen skutek, který je jí kladen za vinu

a má za něj nést trestní odpovědnost, a právní kvalifikace tohoto skutku a poskytnuty obecné informace o podezření vůči ní.

„Přípravná fáze řízení“ je fáze trestního řízení, která slouží ke shromáždování důkazů a rozhodnutí státního zastupitelství o podání obžaloby.

„Obžalovaný“ je osoba (obviněný z přípravné fáze řízení), na níž byla k soudu podána obžaloba (řízení před soudem), ve které jsou podrobně popsány skutkové a právní důvody obžaloby.

„Řízení před soudem“ je vlastní hlavní fáze trestního řízení, která je zahájena podáním obžaloby státním zastupitelstvím k soudu.

O dohodě

Prohlásí-li obviněný/obžalovaný, že se dopustil skutku, který je mu kladen za vinu, může jeho obhájce se státním zástupcem uzavřít dohodu (čl. 381 odst. 1 a článek 384 NPK). V případě několika obviněných/obžalovaných může takovou dohodu uzavřít každý z nich zvlášť a samostatně (čl. 381 odst. 7 a článek 384 NPK).

Tato dohoda nahrazuje rozhodnutí ve věci samé. V dohodě jsou upraveny všechny záležitosti, které by musely být uvedeny v rozhodnutí ve věci samé (v rozsudku), a to označení skutku, kterého se obviněný/obžalovaný dopustil, a jeho právní kvalifikace, jakož i údaj o druhu a výši trestu (a o dalších záležitostech) (čl. 381 odst. 5 a čl. 384 NPK).

Dohoda často stanoví trest, který je mírnější než trest, který by byl uložen, pokud by byla věc projednána ve standardním řízení (čl. 381 odst. 4 a článek 384 NPK).

Dohodu podepisují státní zástupce a obhájce. Pokud obviněný/obžalovaný s dohodou souhlasí, rovněž ji podepíše; mimoto se vzdá přezkumu věci ve standardním řízení (čl. 381 odst. 6 a čl. 384 NPK).

Účastníci (dohody) následně soudu navrhnou schválení této dohody (čl. 382 odst. 1 a článek 384 NPK). Shledá-li soud dohodu v souladu s právem, schválí ji (čl. 382 odst. 7 a článek 384 NPK).

Dohodu je možné uzavřít v přípravné fázi trestního řízení i v řízení před soudem (články 381 a 384 NPK).

Je-li dohoda uzavřena v přípravné fázi řízení (tedy poté, co byla obhajoba opatřením o příbrání jako obviněného informována o základních rysech obvinění, jak je uvedeno výše), postačuje, pokud s dohodou souhlasí pouze státní zástupce, obhájce a obviněný, aniž je zapotřebí souhlasu spoluobviněných a jejich obhájců (čl. 381 odst. 6 NPK).

Je-li dohoda uzavřena v řízení před soudem (tedy poté, co byla obžaloba podána k soudu a doručena obhajobě a obžalovanému), je nezbytný souhlas i dalších účastníků soudního řízení, včetně spoluobžalovaných a jejich obhájců (čl. 384 odst. 3 NPK).

V projednávané věci je podle čl. 384 odst. 3 NPK konkrétně zapotřebí souhlas zbývajících 39 spoluobžalovaných a jejich obhájců, aby bylo možné schválit dohodu, kterou uzavřel PT.

Dohoda schválená soudem v přípravné fázi trestního řízení nebo v řízení před soudem má účinky pravomocného rozsudku (čl. 383 odst. 1 NPK), takže obviněného/obžalovaného, jehož řízení bylo dohodou ukončeno, je možné v dotčeném řízení (které ohledně spoluobviněných/spoluobžalovaných dále pokračuje) vyslechnout jako svědka (čl. 118 odst. 1 bod 1 NPK).

Svědka je (na rozdíl od obviněného/obžalovaného, který má právo mlčet) povinen uvést vše, co je mu o věci známo (čl. 120 odst. 1 druhý bod NPK), a pouze ve výjimečných případech může výpověď odepřít.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Proti 41 osobám je vedeno trestní řízení pro trestný čin řízení a účasti na organizované zločinecké skupině, jejímž cílem bylo šíření drog – kokainu, heroinu, marihuany, amfetaminu, metamfetaminu a MDMA – s úmyslem obohatit se. Jednou z těchto osob je PT, další osobou je SD. Dále byla vznesena obvinění pro vedlejší trestné činy – konkrétně proti PT, že přechovával kokain za účelem jeho šíření, a proti SD, že pěstoval marihuanu pro potřeby této organizované zločinecké skupiny.
- 2 Obžaloba byla původně podána dne 25. března 2020, z procesních důvodů, totiž z důvodu nejasného obsahu, který obviněným nedovoloval pochopit, co je jim kladeno za vinu, byla věc vrácena státnímu zastupitelství k odstranění těchto vad.
- 3 V přípravné fázi řízení uzavřel státní zástupce a obhájce SD dne 26. srpna 2020 dohodu, v níž SD výměnou za nižší trest přiznal svou vinu.
Souhlas 40 spoluobžalovaných nebyl pro účely schválení dohody opatřen.
Soud (nikoli předkládající soud) dohodu schválil dne 1. září 2020.
- 4 Dne 28. srpna 2020 podalo specializované státní zastupitelství (specializovaná prokuratura) novou, opravenou verzi obžaloby. Poté bylo řízení u předkládajícího soudu zahájeno znovu. Tentokrát bylo shledáno, že obžaloba je jasná a detailní a vhodná pro zahájení řízení před soudem.
- 5 Po seznámení se s touto novou, opravenou obžalobou PT navrhl, že se přizná ke své vině a uzavře dohodu, kterou mu bude uložen mírnější trest. Státní zástupce

a obhájce PT proto dne 17. listopadu 2020 uzavřeli dohodu, kterou PT doznal svoji vinu; byl mu vyměřen trest odnětí svobody v trvání tří let s podmíněným odkladem na zkušební dobu pěti let. Vzhledem k neexistenci souhlasu všech spoluobžalovaných a jejich obhájců odmítl dne 21. ledna 2021 jiný senát (než předkládající soud) tuto dohodu schválit.

- 6 Dne 10. května 2022 státní zástupce a obhájce PT znovu uzavřeli tutéž dohodu. S odvoláním na unijní právní předpisy uvedli, že souhlas spoluobžalovaných není pro schválení dohody soudem nezbytný.
- 7 Jiný senát (než předkládající soud) dne 18. května 2022 konstatoval, že ke schválení dohody je nutný souhlas ostatních účastníků řízení a měl tedy za to, že dohodu nemůže schválit (aniž by o dohodě informoval ostatních 39 spoluobžalovaných a opatřil jejich souhlas).
- 8 Téhož dne, bezprostředně poté, co bylo zamítnuto schválení dohody, účastníci této dohody – státní zástupce, PT a jeho obhájce – předkládajícímu soudu potvrdili, že si přejí takovou dohodu uzavřít. Zejména potvrdili také svůj názor, že souhlas spoluobžalovaných není pro schválení této dohody nezbytný.
- 9 Předkládající soud poukazuje na skutečnost, že druhá dohoda byla zamítnuta s odůvodněním, že spoluobžalovaní a jejich obhájci nesouhlasili, ačkoliv jejich názor na tuto dohodu vůbec nebyl opatřen. Neexistence souhlasu s první dohodou ze dne 17. listopadu 2020 zejména nepřipouští závěr, že souhlas nebude poskytnut ani k druhé dohodě ze dne 10. května 2022.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 10 V projednávané věci musí předkládající soud přezkoumat, zda je nezbytný souhlas zbývajících 39 spoluobžalovaných s dohodou, kterou uzavřela obhajoba PT a státní zástupce v trestním řízení, které je u něj vedeno ve věci účasti na organizované zločinecké skupině za účelem šíření drog a přechování drog za účelem jejich šíření.
- 11 Předkládající soud v této souvislosti již podal jednu žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-432/22, o níž ještě nebylo rozhodnuto, s ohledem na novou judikaturu Soudního dvora ve věci C-700/21 se ovšem rozhodl položit stejnou otázku z jiného hlediska.
- 12 Vzhledem k tomu, že výklad, o němž předkládající soud nyní žádá, se týká ustanovení Listiny (článků 20 a 47) a ta se použijí pouze v případech, na které se vztahuje unijní právo, předkládající soud se zamýšlí také nad tímto aspektem.
- 13 Právní institut dohody je prostředkem uložení trestu a proto spadá do oblasti použití čl. 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2004/757, který se týká druhu trestu a trestní sazby za trestné činy v souvislosti s přechováváním drog za účelem jejich šíření a vyžaduje, aby tresty byly účinné, přiměřené a odrazující.

- 14 Kromě toho má předkládající soud za to, že dohoda je rovněž opatřením ve smyslu článku 5 rámcového rozhodnutí 2004/757 a článku 4 rámcového rozhodnutí 2008/841, které stanoví možnost uložit mírnější trest v případě spolupráce obviněného/obžalovaného. V této souvislosti poukazuje na to, že dohoda je právním prostředkem pro ukončení trestné činnosti obviněného/obžalovaného a umožňuje, aby vypovídal o činnosti spoluobžalovaných a jeho výpověď sloužila jako důkaz, je-li plánován jeho pozdější výslech jako svědka po schválení dohody.
- 15 Z těchto důvodů má předkládající soud za to, že vnitrostátní právní institut dohody – nezávisle na tom, že vnitrostátní ustanovení byla přijata před přijetím dotčených rámcových rozhodnutí – provádí příslušná ustanovení rámcového rozhodnutí 2004/757 (čl. 4 odst. 1 a článek 5) a rámcového rozhodnutí 2008/841 (článek 4), a že se proto Listina použije.

K první předběžné otázce

- 16 První předběžnou otázkou se předkládající soud táže, zda je vnitrostátní ustanovení o dohodě, která svým obsahem provádí čl. 4 odst. 1 a článek 5 rámcového rozhodnutí 2004/757 a článek 4 rámcového rozhodnutí 2008/841, v souladu s požadavkem rovnosti před zákonem zakotveným v článku 20 Listiny.
- 17 Předkládající soud se odvolává na judikaturu Soudního dvora, podle které prostor pro uvážení, jímž členský stát při provádění disponuje, není neomezený a členské státy jsou povinny ctít základní zásady uvedené v čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii, včetně zásady rovnosti před zákonem podle článku 20 Listiny (C-700/21, body 39 a 40). Tato zásada vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno.
- 18 V této souvislosti má předkládající soud za to, že obvinění a obžalovaní mají při uzavření dohody rovnocenné odůvodněné zájmy. Ve vztahu k předmětu, cíli a zásadám vnitrostátního ustanovení se nachází ve stejné situaci a je s nimi zacházeno odlišně, ačkoliv se na ně stejným způsobem vztahuje oblast použití rámcového rozhodnutí 2004/757 a rámcového rozhodnutí 2008/841, jejichž ustanovení nerozlišují, zda dohoda byla uzavřena v přípravné fázi řízení nebo v řízení před soudem.
- 19 Předkládající soud objasňuje, že vnitrostátní právní předpis upravující tuto dohodu stanoví pouze v řízení před soudem ve vztahu k obžalovanému nezbytnost souhlasu spoluobžalovaných a jejich obhájců; soud, který o dohodě rozhoduje, není oprávněn s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu posoudit, zda je nezbytné opatřit souhlas spoluobžalovaných či nikoliv (tedy zda se jedná o nezbytnou podmínku).

Ke druhé předběžné otázce

- 20 Druhou otázkou se předkládající soud táže, zda vnitrostátní právní předpis upravující dohodu v řízení před soudem představuje omezení práva na obhajobu zaručeného článkem 48 Listiny, které obžalovanému, jako je PT, poskytuje v unijním právu čl. 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2004/757, a pokud ano, zda je takovéto omezení slučitelné s článkem 52 Listiny.
- 21 Předkládající soud v této souvislosti poukazuje na to, že výraz „práva na obhajobu“ použitý čl. 48 odst. 2 Listiny neodkazuje na vnitrostátní právo, nýbrž má autonomní význam a pouze Soudnímu dvoru Evropské unie tedy přísluší posoudit, zda dohoda (uzavřená v přípravné fázi řízení nebo v řízení před soudem), jak je upravena v bulharském právu, představuje opravný prostředek a zda je její účinnost právoplatně omezena.
- 22 Nehledě na protichůdnou a nezávaznou judikaturu Vrchního kasačního soudu (Varchoven kasacionen sad, VKS) týkající se práva obviněného/obžalovaného na dohodu má předkládající soud za to, že jde právě o toto právo na dohodu, protože soud, kterému byla dohoda předložena, je povinen rozhodnout o jejím obsahu, a dohoda stanoví uložení mírnějšího trestu.
- 23 Z výše uvedených důvodů má předkládající soud za to, že vnitrostátní ustanovení upravující dohodu v řízení před soudem (čl. 384 odst. 3 NPK) představuje významné omezení tohoto opravného prostředku, které jej zbavuje jeho účinku. V projednávané věci se zdá být nemožné získat souhlas zbývajících 39 spoluobžalovaných, který by případně umožnil uložit PT trest na základě dohody, který je mírnější než trest, jenž by mu byl uložen, pokud by byl odsouzen v trestním řízení.
- 24 Podle názoru předkládajícího soudu dotčené omezení uzavření dohody v řízení před soudem, byť je stanoveno zákonem, ani neodpovídá cílům obecného zájmu nebo potřebě ochrany práv a zájmů druhého ve smyslu článku 52 Listiny, zvláště když v projednávané věci nejsou účastníky řízení žádní poškození.
- 25 Předkládající soud má za to, že zájmy spoluobžalovaných nespádají do oblasti použití článku 52 Listiny v rozsahu, v němž mají zájem zabránit dohodě s PT, který později může jako svědek vypovídat proti nim. Tento zájem je proto neoprávněný.

Ke třetí předběžné otázce

- 26 Třetí otázkou se předkládající soud táže, zda vnitrostátní právní předpis upravující dohodu v řízení před soudem je rovněž omezením práva na účinnou právní ochranu, protože omezuje právo zaručené článkem 47 Listiny, které obžalovanému, jako je PT, v unijním právu poskytuje čl. 6 odst. 3 směrnice 2012/13, a pokud ano, zda je takové omezení slučitelné s článkem 52 Listiny.
- 27 Podle názoru předkládajícího soudu vnitrostátní právní předpis upravující dohodu v řízení před soudem (čl. 384 odst. 3 NPK) nesprávně provádí čl. 6 odst. 1 směrnice 2012/13.

- 28 Použití vnitrostátního ustanovení, podle kterého obviněný může dohodu bez souhlasu spoluobviněných uzavřít pouze v přípravné fázi řízení, v řízení před soudem si ale musí příslušný souhlas opatřit, vede k tomuto výsledku: Tím, že využije svého práva na přístup k úplnému znění obžaloby podle čl. 6 odst. 3 směrnice 2012/13, ztratí obžalovaný možnost uzavřít dohodu, aniž musí získat souhlas spoluobžalovaných.
- 29 Obviněný, který vysloví souhlas s obecným popisem obvinění uvedeným v rozhodnutí o přibrání obviněného a uzavře dohodu pouze na základě v něm obsažených dílčích informací, může dosáhnout soudního přezkumu této dohody, aniž je závislý na souhlasu spoluobviněných. Pokud ovšem počká, než obdrží obžalobu, aby se podrobně seznámil s obviněním proti své osobě, a pak se při znalosti věci rozhodne uzavřít dohodu, musí si – jakmile je tato dohoda se státním zastupitelstvím uzavřena – opatřit souhlas spoluobžalovaných, aby soud mohl posoudit její obsah.
- 30 Podle názoru předkládajícího soudu má výkon práva podle čl. 6 odst. 3 směrnice 2012/13 přímý vliv na účinnost prostředků nápravy, které má obžalovaný podle vnitrostátního práva k dispozici, zejména omezuje možnost uzavřít dohodu, což vede k závěru, že právo obžalovaného na informace o obvinění je do značné míry zbaveno svého užitečného účinku, který je nezbytný k zaručení spravedlivého procesu, i s ohledem na účinný výkon práva na obhajobu.
- 31 Projevem užitečného účinku podrobných informací o obvinění podle čl. 6 odst. 3 směrnice je i možnost, že se obžalovaný při znalosti stavu věci může rozhodnout, jak chce uplatnit svá práva na obhajobu, mezi která patří i uzavření dohody. Současně je ale v řízení před soudem jako s automatickým důsledkem výkonu tohoto práva konfrontován s tím omezením, že si musí opatřit souhlas všech spoluobžalovaných a jejich obhájců, aby soud mohl tuto dohodu přezkoumat.
- 32 Předkládající soud má za to, že takové omezení může být odůvodněné pouze ve světle článku 52 Listiny a v tomto ohledu odkazuje na svůj výklad ke druhé otázce.
- 33 Předkládající soud uvádí, že se situace v projednávané věci liší od situace ve věci C-646/17 v tom smyslu, že PT nezpůsobil omezení týkající se přezkumu uzavřené dohody soudem sám svým jednáním. Opačný názor by znamenal, že by mu bylo kladeno za vinu, že chtěl využít svého práva podle čl. 6 odst. 3 směrnice, totiž obdržet podrobné informace o obvinění předtím, než se rozhodne uzavřít dohodu. Takové obvinění by právo na informace o obvinění zakotvené v této směrnici do velké míry zbavilo jeho obsahu.